

Le

31 MARS 2011

N°

4800

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO KULTURE
UPRAVA ZA ZAŠTITU KULTURNE BAŠTINE

Klasa: UP-I° 612-08/07-06/0461

Urbroj.: 532-04-01-1/4-07-2

Zagreb, 02. svibnja 2007.

Ministarstvo kulture na temelju članka 12. stavak 1. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara („Narodne novine“, broj 69/99, 151/03 i 157/03) i članka 9. stavka 1. Pravilnika o Registru kulturnih dobara Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 37/01) donosi

RJEŠENJE

1.

Utvrđuje se da **Korčulanska moreška, bojni mačevni ples** ima svojstvo kulturnog dobra.

2.

Za kulturno dobro iz točke 1. ovog rješenja utvrđuje se slijedeći sustav mjera zaštite:

- promicati funkciju i značaj dobra u društvu, te uključiti zaštitu dobra u programe planiranja;
- osigurati održivost dobra kroz edukaciju, identificiranje, dokumentiranje, znanstveno istraživanje, očuvanje, zaštitu, promicanje, povećanje vrijednosti, mogućnost prenošenja tradicije nasljednicima putem formalnog i neformalnog obrazovanja, te revitalizaciju napuštenih segmenata dobra;
- senzibilizirati javnost i podupirati zaštitu i očuvanje dobra identifikacijom procesa globalizacije i društvene transformacije kako bi se izbjegla opasnost nestajanja, uništenja ili komercijalizacije dobra, a potaklo zbližavanje i tolerantnost među ljudima.
- Nositelj dobra dužan je provoditi mjere zaštite radi njegovog očuvanja, sukladno Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara i svim propisima koji se odnose na kulturna dobra, pridržavajući se njegove povijesno-tradicijske matrice i pojavnosti.

3.

Predmetno kulturno dobro upisat će se u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske - Listu zaštićenih kulturnih dobara, a upis će se objaviti u „Narodnim novinama“.

4.

Žalba ne odgađa izvršenje ovog rješenja.

O b r a z l o ž e n j e

Korčulanska moreška je bojni mačevni ples koji se izvodi u gradu Korčuli na istoimenom južnodalmatinskom otoku. Hrvatski naziv *moreška* dolazi od talijanskog naziva *moresco* odnosno španjolskoga naziva *moros* za plesno-pantomimičko i dramsko uprizorenje borbe između dviju sukobljenih vojski, radi djevojke. Tijekom renesanse ovo uprizorenje postaje sve popularnije na području Mediterana, pa je uz talijanske primjere pantomimičkog baleta, uslijed povijesnih prilika, često simbolični prikaz sukoba kršćana i muslimana, Maura.

Sadržaj korčulanske moreške reminiscencija je na srednjovjekovne ratove u Španjolskoj između kršćana i muslimana, ali i sukobe između Turaka i Arapa, na što upućuju imena „Bula“ i „Osman“, te spominjanje Osmanova carstva.

U današnjoj se inačici korčulanske moreške sukobljavaju dvije muslimanske vojske. Skupina bijelih predvođena je Bijelim kraljem Osmanom, a skupina crnih, Crnim kraljem Otmanovićem i njegovim sinom Morom. Svaka vojska sastoji se od šest do dvanaest igrača, *moreškanata*, koji se bore svaki s dva mača (dužim u desnoj i kraćim u lijevoj ruci). Sin Crnoga kralja, Moro, otima *Bulu*, djevojku Bijeloga kralja. Radnja počinje dijalogom Mora i *Bule*, kojeg slijedi prepirka Mora i Bijeloga kralja oko djevojke. Vrhunac prepirke je izazov na sukob, figura *sfida*, ujedno i prva od ukupno osam figura moreške. Nakon izazova, vojske obiju strana uključe se u mačevni ples u sedam figura, tzv. *kolpi* (mn. od *kolap*). U prekidima se i dalje javljaju kratki dijalozi, a u jednom od njih Bula moli za mir. Izvedba se nastavlja pojačanom žestinom. Nakon niza od sedam raznih *kolpi* praćenih glazbom, vojska Crnoga kralja sve više „slabi“ što završava njenim padom, predajom Mora i pobjedom Bijelog kralja koji oslobađa svoju djevojku.

Svaki kolap imao je i svoj poseban naziv koji se s vremenom mijenjao. Danas se sve figure, osim uvodne *sfide*, zovu *kolpi*, prema rednom broju izvođenja (prvi kolap, drugi kolap, itd.) na što su utjecali notni zapisi koji su brojevima označavali figure. Posljednji, sedmi kolap, uveo je moreškant Ivo Tedeschi početkom 20. stoljeća

kao dojmljiv završetak plesa, a temeljio ga je na podfiguri četvrtog kolapa. Moreškanti kažu da se „moreška tuče/batil“. Kontrast crvenih i crnih kostima u plesu i mačevanju upotpunjuje ukupni dojam igre. Suknjasti izgled današnjih kostima asocira na scenske kostime rimskoga stila iz 16. i 17. stoljeća.

Postoje nepisana pravila po kojima se može postati moreškant. Posebno se pazi na vrsnoću izvedbe i detalje oko odjeće i obuće odnosno kostima koji se do danas gotovo i nisu mijenjali. Korčulani koji su bili moreškanti i bule uživaju posebnu čast u društvu, a dugo nakon izvedbi prepričavaju se osjećaji i događaji kod priprema kao i za vrijeme plesa. Posebna je čast postati Bijeli ili Crni kralj, koji se biraju među najvrsnijim plesačima, a trebaju i karakterno odgovarati ulogama. Bule se također biraju prema tome koja djevojka ima bolju dikciju i osobnost.

Etnokoreolog Ivan Ivančan, povjesničar Vinko Foretić i drugi povijesni spisi spominju morešku, osim u Korčuli, i u Splitu, Visu, Hvaru, Zadru, Pagu, Trogiru, Šibeniku, Dubrovniku i Budvi. No ni u jednom od njih nije se toliko ukorijenila kao u Korčuli gdje se, uz prekide, izvodi do današnjih dana.

Prvi pisani dokument o moreški u Korčuli, akt Paula Paskvaliga od 7. ožujka 1666. godine govori o incidentu u vrijeme karnevala u kojemu su sudjelovali moreškanti. Iz istog razdoblja postoji i zapis o neredu koji se dogodio 1685. godine uoči karnevala, u kojemu svjedok govori o tome kako se to dogodilo nakon što je završila moreška. I jedan i drugi primjer, osim što nedvojbeno dokazuju da je u Korčuli već u to vrijeme postojala posebno uvježbana grupa momaka koji su izvodili morešku, govore nam i o tome da se moreška tada izvodila uoči karnevala, te da su moreškanti bili pripadnici ondašnje korčulanske mladeži, uvjetno rečeno „posebnog etičkog statusa“. Korčulanska moreška opširnije se spominje u rukopisu iz 1683. ili 1743. godine, pronađenom u arhivu korčulanske obitelji Kapor, pisanom na talijanskom jeziku, kao prijevod s hrvatskog. Ovaj zapis teksta dramske radnje bez notnog je zapisa, a drugačiji je od kasnija dva rukopisa koji su sličniji današnjoj izvedbi moreške. Druga su dva rukopisa iz 18. stoljeća, također bez notnog zapisa, nađeni u arhivima obitelji Arneri u Korčuli i obitelji Franasović u Orebiću. Notni zapisi, uz zapise tekstova, pojavljuju se tek 1877. g. godine u tzv. Bogišićevom ili Cavtatskom rukopisu. Iz izvora se saznaju i tada rijetke prigode prilikom kojih se moreška izvodila, a to su uglavnom posjete važnih vladara i dužnosnika. Tijekom 2. pol. 19. stoljeća moreška se sve češće izvodi, a krajem stoljeća ustaljuje se središnja najsvečanija izvedba 29. srpnja, na blagdan sv. Todora, zaštitnika Korčule. Moreška se do II. Svjetskog rata izvodila u Korčuli jednom godišnje, i to na dan sv. Todora i iznimno prigodom posjeta posebno uglednih gostiju gradu Korčuli (visoki državni službenici, kraljevske obitelji, ratni brodovi prijateljskih zemalja i sl.). Za vrijeme Drugog svjetskog rata moreška se nije izvodila, a obnovljena je nakon rata. Kao posebna sekcija, moreška je tada ušla u sastav Kulturno umjetničkog društva "Moreška" koje je osnovano 1950. godine, a od 1991. godine, uz starije Hrvatsko glazbeno društvo Svetu Ceciliju (utemeljeno 1883.), do danas izvodi i čuva Morešku.

Povezanost sveca i moreške ipak se održala u višestoljetnoj tradiciji Korčulana. U godišnjem ciklusu korčulanskih običaja i tradicija, 29. srpnja poseban je dan koji počinje svečanom jutarnjom procesijom oko grada, a završava izvođenjem moreške.

Danas se moreška u Korčuli izvodi više puta godišnje, uz pratnju limene glazbe i kompozicije Krste Odaka, koji ju je 1937. godine posebno skladao za korčulansku morešku. Nakon gubitka tog notnog zapisa, ponovno ju je skladao 1947. godine. Tekst današnje moreške je tekst iz 1800. godine, temeljen na dotadašnjim zapisima i izvedbama, pisan u osmercima, na jeziku koji je mješavina korčulanskog dijalekta i starog dubrovačkog jezika.

Danas je, kao i u prošlosti, posebnost moreške u sinkretičkom karakteru izvedbe. Uz ples, tu je i dramski prikaz sukoba, zatim posebno lijepi kostimi, glazbena pratnja, te različiti zvukovi koji nastaju tijekom ritmičkog plesanja i udaranja mačevima. Baš kao i u vrijeme prvih zapisa, moreška se i danas izvodi prilikom raznih svečanih prigoda i posjeta važnih dužnosnika.

Moreška je igra koja se, nakon što je prihvaćena, oblikovala na Korčuli na jedinstven i neponovljiv način. Postala je i ostala identifikacijski simbol Korčulana tijekom mnogih stoljeća, čime tvori i obogaćuje mozaik svjetske, europske i hrvatske kulturne baštine. Uzimajući u obzir da je moreška očuvana do današnjih dana zahvaljujući Korčulanima koji su se posebno s njom suživjeli, opravdana je zaštita moreške kao kulturnog dobra kako bi se osiguralo njeno daljnje prenošenje i održala kvaliteta njene izvedbe.

Na osnovu predočene dokumentacije i iznesenih činjenica Stručno povjerenstvo za utvrđivanje svojstva kulturnog dobra, imenovano rješenjem Klasa: 612-08/02-01/234, Urbroj: 532-10-1/1-02-20 od 2. travnja 2002., na osnovu članka 5. Pravilnika o Registru kulturnih dobara Republike Hrvatske, na sjednici održanoj 02. svibnja 2007. utvrdilo je da **Korčulanska moreška, bojni mačevni ples**, ima svojstvo kulturnog dobra u smislu članka 9. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara te se sukladno članku 12. stavak 4. istog Zakona određuje njihov upis u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske – Listu zaštićenih kulturnih dobara.

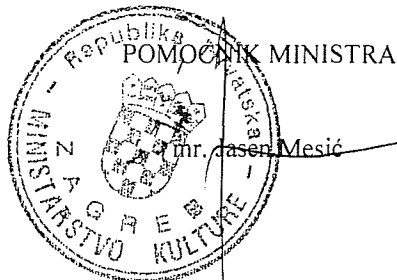
Sukladno članku 12. stavka 4. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, točkom 2. izreke ovog rješenja određen je sustav mjera zaštite, a točkom 3. izreke i obveza upisa predmetnog kulturnog dobra u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske – Listu zaštićenih kulturnih dobara.

Sukladno članku 12. stavka 5. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, žalba protiv ovog rješenja ne zadržava njegovo izvršenje.

Iz navedenih razloga riješeno je kao u izreci.

Uputa o pravnom lijeku:

Protiv ovog rješenja može se izjaviti žalba ministru kulture u roku od 15 dana od dana primitka ovoga rješenja. Žalba se predaje ovoj Upravi neposredno ili poštom, preporučeno, a može se izjaviti i u zapisnik. Na žalbu se sukladno članku 7. stavak 1. točka 19. Zakona o upravnim pritojbama ("Narodne novine" broj 8/96, 77/96, 131/97, 68/98, 66/99, 145/99, 116/00 i 163/03) ne plaća upravna pristojba.

Dostaviti:

1. KUD Moreška, Trg Antuna i Stjepana Radića 1, 20260 Korčula (s povratnicom)
  2. HGD Sveta Cecilija, Arsenal 2, 20260 Korčula (s povratnicom)
  3. Povjerenstvo za zaštitu korčulanske viteške igre „Moreška“, Trg A. i S. Radića 1, 20260 Korčula (s povratnicom)
  4. Grad Korčula, Gradsko poglavarstvo, Trg Antuna i Stjepana Radića 1, 20260 Korčula (s povratnicom)
  5. Županija Dubrovačko-Neretvanska, Gundulićeva poljana 1, 20000 Dubrovnik (s povratnicom)
6. Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine
- Konzervatorski odjel u Splitu, Porinova 2, 21000 Split
  - 7. Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske, ovdje
  - Pismohrana, ovdje